

Bócz Endre (1937-2021)

1937. június 20-án született Budapesten, jómódú, protestáns szellemiségű és konzervatív világlátású családban. Édesapja sikeres ügyvéd volt, őt követve, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán *summa cum laude* minősítéssel diplomázott.

1961–1963 között a Fővárosi Főügyészségen fogalmazóként dolgozott, majd 1963–2000 között már ügyészként. 1976-ban lett az állam- és jogtudományok *kandidátusa*. 1979–1989 között fővárosi főügyész helyettes, 1990–2001 között pedig Budapest főügyésze volt. A Rendőrtiszti Főiskolára 1997-ben került, főiskolai tanárként 2002-ig a Kriminálisztikai Tanszék vezetője volt. Nyugdíjba vonulásáig a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán a Bűnügyi Tudományok Intézetének igazgatójaként dolgozott.

40 évig volt ügyész, munkásságára mindig a sémákat elutasító személyisége, a világra nyitott humanizmusa volt a jellemző, ez a habitusa tanárként még inkább kiteljesedett. Tudósként nemcsak az ügyészek, hanem a büntetőtudományok művelői közül is kiemelkedik. Nincs a bűnügyi tudományoknak olyan ága, az eljárási tanoktól a kriminalisztikáig, amelyek között ne találkozhatnánk tanulmányaival.

Tanárként olyan ügyész volt, aki úgy tanította a rendőröket, hogy azoknak ne legyen jogi problémájuk az eljárások során. Nagy tudású, korrekt ember volt, véleményét azonnal nyíltan szemtől szemben elmondta, soha nem kertelt. Fontos, hogy soha nem volt „rendőrelleses”. Soha nem érezte senkivel, hogy mekkora a köztük lévő különbség rangban, tudásban, tapasztalatban.

Tudására a törvényhozás előkészítésében is igényt tartottak: már az 1978. évi IV. törvény kidolgozói munkacsoportjában szerepe volt, a hivatalos személy elleni és a közélet tisztasága, valamint az igazságszolgáltatás rendje elleni deliktumok

szabályozásában. Sikeres rendezvényeket szervezett, többek között a halálbüntetés létjogosultsága vagy a büntetőeljárás jog kívánatos reformja tárgyában. A népjóléti miniszter felkérése nyomán tagja volt az igazságügyi orvosszakértői szakmai kollegiumnak. Számtalan hazai és nemzetközi konferencián tartott előadást, kiváló angol és orosz nyelvtudásának köszönhetően.

Példaértékű szakmai életútja részeként a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlési képviselője lehetett, dolgozott az MTA Állam és Jogtudományi Bizottságában, de a Magyar Rendészettudományi Társaság elnökségének, továbbá a Magyar Kriminológiai Társaság igazgatótanácsának is tagja volt. Nemzetközi viszonylatban is működött: az Európa Tanács különféle bizottságaiba kapott meghívást, foglalkozott bűnüldözési problémákkal, a büntetéskiszabás, a tanúvédelem és az ügyész büntetőeljárás szerepének kérdéseivel. Ezenkívül részt vett a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság magyar tagozatának, a magyar ENSZ Társaság Emberi Jogi Tanácsának munkájában, alelnöke volt az Ügyészek Nemzetközi Egyesületének.

Több mint 200 tudományos publikációja mellett a *Négy évtized az ügyészségen – Pályám emlékezete* című életrajzi könyvének kívül legfontosabb könyvei: *A személyi társadalomveszélyesség a büntetőjogban* (1983), *Kriminalisztika I–II.* (2004), *Büntetőeljárás jogunk kalandjai* (2006) és a *Kriminalisztika a tárgyalóteremben* (2008).

Kezdetől fogva állandó szerzője a *Magyar Rendészet*nek:¹

- Transnational Organised Crime – Some Theoretical and Practical Questions (2000), 5–6. 3–9.
- A bűnügyi rendészet és büntetőeljárás. 6. (2006), 4. 19–23.
- A szervezett bűnözésről és a bűnszervezet fogalmáról. 8. (2008), 4. 5–23.
- Kodifikáció és büntető igazságszolgáltatási törvények Magyarországon. 12. (2012), 2. 7–12.
- Doktori cím és tudományos fokozat. 13. (2013), 1. 83–89.
- A romákról és a „cigánybűnözés”-ről mint szakkifejezésről. 15. (2015), 1. 73–93.
- Reflexió a Jó állam – jó rendészet speciális jelentésre. 18. (2018), 2. 195–197.

Legfontosabb kitüntetései: a Munka Érdemrend ezüst fokozata, a Szalay László Emlékérem (1990), a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (1997), a Vámbéry Rusztem-emlékérem (1998), a Viski László-díj (2002) és a Deák Ferenc-díj (2019).

2007 júniusában a pedagógusnapon a büntetőjog szakterületén és a rendészeti felsőoktatásban végzett kiemelkedő munkája, valamint példaértékű életpályája elismeréseként a Magyar Köztársaság Igazságügyi és Rendészeti Minisztere a Köz Szolgálatáért Érdemjel arany fokozatát adományozta számára.

¹ Bócz Endre bibliográfiáját összeállította: Hevesi Daniella Edda, könyvtáros, NKE Központi Könyvtára.